

Čís. 2581.

Uplatnění práva předkupního předpokládá, že prodávatel uzavřel již s osobou třetí hotovou kupní smlouvu pod podmínkou, že nebude uplatněno právo předkupní. K uplatnění práva toho se vyžaduje, by oprávněný závazně prohlásil, že vstupuje na místo třetího kupitele do smlouvy.

(Rozh. ze dne 3. května 1923, Rv I 1506/22.)

Žalobkyně a žalovaný koupili společně dům a vyhradili si navzájem ku polovici druhého právo předkupní a to tak, že ten, kdo bude vyzván, zda použití hodlá práva předkupního, povinen bude do 3 dnů od vyrozumění prohlásiti, zda práva předkupního používá. Koncem ledna 1921 sdělila žalobkyně žalovanému, že hodlá dům prodati a oznámila mu počátkem února 1921, že dům již prodala. Žalobě, že žalovaný jest povinen uznati a trpěti, že předkupní právo k polovině domu zaniklo a nadále knihovně vážne bezdůvodně a že na základě rozsudku může býti knihovně vložen výmaz práva předkupního, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, ježto žalovaný se jednak svého předkupního práva výslovně vzdal, jednak je nevykonal ani ve lhůtě smluvené ani ve lhůtě zákonné.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Názor dovolatele, že jeho předkupní právo nezaniklo nevykonáním, poněvadž nebyl k jeho výkonu vyzván již před prodejem, nýbrž až po něm, nelze srovnati se zákonnými předpisy §§ 1072—1079 obč. zák. o právu předkupním. Z těchto předpisů a sama pojmu práva předkupního plyne naopak, že povinnost k uplatnění předkupního práva pod následky jeho zaniknutí předpokládá, že prodávatel uzavřel již s třetí osobou smlouvu, co do kupní ceny určitou, a za podmínky, že nebude uplatněno předkupní právo, pro obě strany závaznou, neboť jen v takovém případě a nikoli již při pouhém úmyslu prodati věc někomu třetímu, jest oprávněnost výzvy k výkonu práva předkupního co do času objektivně určena, a jen v tom případě lze cenu výkupu dle §u 1077 obč. zák. stanoviti. Veškeré výtky, jež žalovaný, opíraje se o uvedený nesprávný názor, činí napadenému rozsudku z důvodu neúplnosti řízení, rozporu se spisy a nesprávného právního posouzení, jsou proto bezpodstatny. První i odvolací soud zjistily, že žalobkyně po uzavření předběžné kupní smlouvy s Annou P-ovou žalovaného vyzvala, by předkupní právo uplatnil, a že toto vyzvání nejpozději počátkem února 1921 přišlo žalovanému k vědomosti. Dle souhlasného udání stran byl žalovaný povinen do tří dnu po učiněném vyzvání prohlásiti, zdali hodlá použití práva předkupního. Strany nejednaly o tom, a nebylo zjištěno, zda tato smluvená krátká lhůta se měla vztahovati také na skutečný výkon předkupního práva, ale v případě pro žalovaného nejpříznivějším platí pro tento skutečný výkon v §u 1075 obč. zák. předepsaná lhůta 30 dnů. Nestačí pak, jak již první soud správně uvádí, by předkupitel v této

lhůtě se omezil na všeobecné prohlášení, že na předkupním právu trvá, nebo že za touž cenu drží, dle doslovu zákona musí v této lhůtě věc »skutečně vykoupiti«, totiž závazně a za podmínek s třetím kupitelem smluvených, po případě dle §u 1077 obč. zák. pozměněných, prohlásiti, že vstupuje na místo třetího kupitele do smlouvy (Ehrenzweig-Krainz 1920 str. 390). Dle dalšího zjištění nižších soudů neučinil tak žalovaný ani do 30 dnu od počátku února 1921 ani později, naopak vzdal se dne 29. dubna 1921 v kanceláři Dra S-a výslovně předkupního práva a bylo toto jeho vzdání se také písemně pojato do kupní smlouvy, toho dne mezi ním a Annou P-ovou o druhé polovici sporného domu uzavřené. Žalovaný neuvedl ničeho, co by nasvědčovalo tomu, že jeho otálení se skutečným výkonem předkupního práva bylo zaviněno okolnostmi, na jeho vrub nespádajícími, jmenovitě snad žalující stranou samou a svým prohlášením ze dne 29. dubna 1921 dal zřetelně na jevo, že předkupního práva neuplatnil proto, že ho uplatnit nechtěl. Jeho předkupní právo pominulo tedy tím, že ho nevykonal v zákonné lhůtě. Vzdání se dne 29. dubna 1921 bylo povahy již jen deklaratorní, a bylo by zbytečno zkoumati, zda bylo učiněno vůči Dru S-ovi jen jako zastupci Anny P-ové či také jako zástupci žalobkyně, a bylo-li by platné také jako akt konstitutivní.

Čís. 2582.

Jde o ústní závěť, projevenou v »náležitě formě« (§ 126 nesp. říz.), byl-li svědek při prohlášení jejím přítomen a spornou zůstala pouze otázka, zda byl svědkem posledního pořízení ve smyslu §u 585 obč. zák.

Před rozhodnutím sporu o platnost závěti nemá dědic nároku na správu pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 8. května 1923, R I 337 23.)

K pozůstalosti po Anně L-ové přihlásil se František W. ze závěti a pět dědiců ze zákona. František W. opíral dědickou přihlášku o ústní závěť, zřízenou prý za přítomnosti tří svědků. Dědicové ze zákona tomu odporovali, tvrdíce, že závěť nebyla zřízena v řádné formě. Pozůstalostní soud poukázal na pořad práva dědice ze zákona, a vyhověl návrhu Františka W-a, by mu byla svěřena správa pozůstalosti. Rekursní soud zamítl návrh Františka W-a, by zřízen byl opatrovníkem pozůstalosti, jinak však usnesení pozůstalostního soudu potvrdil. **Důvod y:** Ustanovení §u 126 odstavec druhý nesp. říz. ukládá dědicům, kteří mají slabší dědický důvod, by silnější dědický důvod druhého dědice zvrátili sporem. Tím, kdo má zřejmě silnější důvod dědický, jest František W., který opírá své právo dědické o ústní závěť zůstavitelky v přítomnosti tří svědků prý zřízenou. Stěžovatelé odporují platnosti tohoto posledního pořízení a byli dle tvrzení Františka W-a zřízení ústní závěti Anny L-ové jako svědci přítomni Vilém L., Bedřich A. a Alma L-ová. Tvrdí-li František W., že existuje dle §u 585 obč. zák. ústní závěť a popírají-li dědici, že ústní závěť byla zřízena v patřičné formě, jest zákonné dědice poukázati na pořad práva, ježto